

Тема. Природні угруповання рідного краю. Ліс — природне угруповання.
Мета. Формувати інтерес до навколишнього середовища. Закріпити поняття "природне угруповання"; знання про групи живих організмів, які там живуть. Ознайомити із пгссм як природним угрупованням. Розвивати логічне мислення, естетичні почуття, вміння висловлювати і аргументувати свою думку, презентувати свої дослідження. Виховувати любов до природи; бережне ставлення до лісу.

Обладнання: таблиці, малюнки із зображенням рослин і тварин лісу. **Тип уроку:** комбінований, презентація проектної діяльності. **Хід уроку**

1. Організація класу до уроку. Вступне слово вчителя.

Продзвенів уже дзвінок, Починаємо урок. Всіх до праці закликаю, Гарного настрою щиро бажаю. Вивчайте природу, розумійте її і буде легко вам у житті. Добре працюватимемо, Гарні результати матимемо. То ж девіз тепер згадаймо і урок розпочинаймо. У чні. Вивчай, люби, бережи!

Синоптик. Наша планета Земля впевнено продовжує свою мандрівку орбітою навколо Сонця, нахилиючись Північною півкулею до нього. Від цього день стає довшим, ніч коротшою. Промені сонця падають пряміше на нашу землю і сильніше нагрівають її. Температура повітря протягом тижня підвищувалась. Сьогодні + ... градусів С, небо ясне (хмарне). Скоро почнуть розпускатися рослини, звірі облаштовуватимуть лігва, народжуватимуть малят. Птахи повернуться у рідний край, будуватимуть гнізда, відкладатимуть яйця.

Люди готуються до весняної сівби. За будьякої погоди раджу вам бути бадьорими і працьовитими.

2. Перевірка домашнього завдання. Тестування.

1. Грунт — це:

- а) шар землі чорного кольору;
- б) верхній пухкий шар землі, в якому ростуть рослини; в) верхній шар землі, який обробляють люди.

2. Чорноземом називають грунт:

- а) на якому багато рослин;
- б) малородючий;
- в) грунт чорного кольору, в якому багато перегною.

3. Піщаний фунт:

- а) містить мало повітря;
- б) повільно пропускає воду;
- в) має світле забарвлення;
- г) після висихання стає твердим, щільним; г) погано зберігає воду;
- д) від вологи стає в'язким;
- е) швидко пропускає воду.

4. Глинистий грунт:

- а) містить мало повітря;
- б) повільно пропускає воду;
- в) має світле забарвлення;
- г) після висихання стає твердим, щільним; г) погано зберігає воду;

- д) від вологи стає в'язким;
- е) швидко пропускає воду.

5. Щоб ґрунт був родючим, треба його:

- а) обробляти;
- б) вивчати;
- в) засадити різними рослинами.

(1) б); 2) в); 3) в), г), е); 4) а), в), г), д); 5) а)). 3. Вивчення нової теми. Чи може бути взаємозв'язок між організмами, які живуть у різних місцевостях, на різних територіях? (Ні).

Коли між предметами живої природи існує взаємозв'язок? (Коли вони перебувають на одній території).

Отже, природне угруповання — це група взаємопов'язаних між собою живих організмів, які тривалий час знаходяться на певній території з однорідними (однаковими) умовами життя.

Тож давайте поміркуємо, які у нашому краї є природні угруповання, тобто території, на яких життя одного організму залежить від життя іншого. (Ліс, водойма, луки, болото). Уявіть, що у мене в руках чарівна паличка. Я змахну нею і ми разом потрапимо в одне угруповання. Яке саме? Відгадайте.

Дім зі всіх сторін відкритий, Він різьбленим дахом критий, Ти заходь в зелений дім — Чудеса побачиш в нім! (Л і с).

4. Фізкультпауза. Раз, два — дерева,

три, чотири - вийшли звірі, п'ять, шість - пада лист, сім, вісім — птахи в лісі, дев'ять, десять — це сунічки підвели до сонця личка.

5. Створення асоціативного куша.

Трав'янисті рослини 6. Інсценізація.

Олень. Я тварина рогата і рогів багато. Ми, олені, живемо у лісах невеликими стадами. Живимось трав'янистими рослинами, що ростуть у лісі, на узліссях, галявинах навесні, влітку, восени. А взимку любимо тоненькі гілочки дерев і кущів з бруньками. Живемо на землі завдяки рослинам. Без них не було б і нас.

Шишкар. Я смілива пташка, яка в люті морози діточок виводить. Ми, шишкарі, живемо у хвойних або мішаних лісах, де багато хвойних дерев. Дітей виводимо взимку, бо саме тоді для нас найбільше корму — насіння з шишок хвойних дерев. Хоч ми літаємо, та комах не поїдаємо. Без рослин немає у нас життя.

Вовк. Поле та лісом гасаю, козуль, зайців, оленів хапаю та всіх лякаю. Ми, вовки, знищуємо більше, ніж можемо з'їсти. Поїдаємо зайців, козуль, ховрахів, птахів, тобто всіх, кого можемо вполювати. Живемо завдяки іншим тваринам, тому що їх споживаємо. Л и с и ц я. В темнім лісі проживаю,

Довгий хвіст пухнастий маю. Мені на місці не сидиться. А зовуть мене - (Лисиця).

Ми, лисиці, дуже хитрі. Полюбляємо зайців, молодь оленів, козуль, мишей, пташок, що гніздяться на землі, ласуємо їхніми яйцями, їжак. Дивний звірок, круглий, мов клубок, Голки стирчать — спробуй узять. Поїдаємо мишей, черв'яків, ящірок, вужів і навіть гадюк, молюсків, слимаків, жуків, личинок, комах.

І скажу я вам одне: що і заєць, і козуля, вовк, олень, лисиця і я — всі ми організми-споживачі. Виробляти поживні речовини ми не можемо, а отримуємо їх, поїдаючи інші організми. Також ми є середовищем життя і джерелом живлення для кліщів, комарів, бактерій. Але не вважайте, що без нас можна обійтись. Саме завдяки нам у природі менше шкідників, залишаємо сильних, здорових тварин. І від цього природа тільки виграє. В ч и т е л ь. Не всі рослини поїдають травоїдні тварини, не всіх травоїдних тварин поїдають хижі. Рослини відмирають, відмирають і тварини. Група "Організми-перетворювачі".

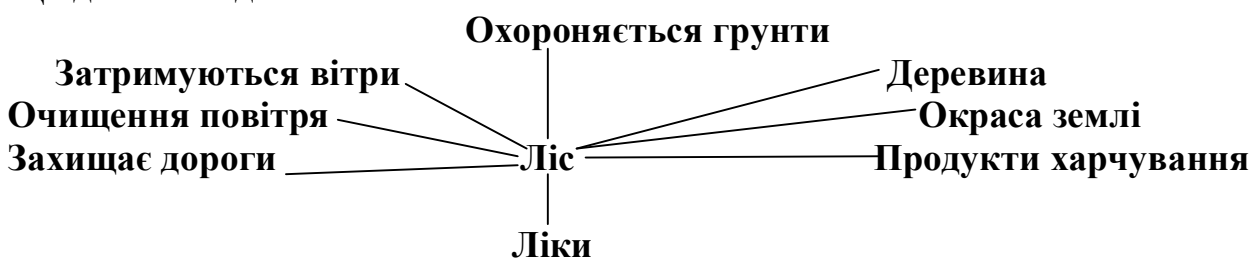
І тут до роботи беремось ми — організми-перетворювачі. Ми — мікроорганізми (гриби, бактерії, жуки-мертвоїди, шкіроїди, личинки мухи, дощові черви) — руйнуємо залишки відмерлих живих організмів, живимось ними, перетворюємо їх на перегній, а тоді на мінеральні сполуки. Ми очищаємо доквілля від забруднення і збагачуємо ґрунт поживними речовинами. Мінеральні солі, утворені нами з решток відмерлих рослин і тварин, разом з водою рослини всмоктують із ґрунту за допомогою коренів. Таким чином у природному угрупованні відбувається кругообіг речовин. Вчитель. То чи можемо ми вже дати відповідь на запитання "Хто підживлює рослини на луках, у лісах, на болотах?" (Організми-перетворювачі). Група "Екологи".

Ми досліджували зв'язок між організмами в лісі, і хочемо з упевненістю повідомити, що між усіма живими організмами в лісі існує тісний взаємозв'язок. Наприклад.

1. Суницю поїдає слимак, слимака поїдає їжак, їжака з'їдає лисиця, лисиця гине і її поїдають жуки-мертвоїди, бактерії.
2. Гриби, горіхи по'ї дає білка, білку поїдає куниця, куницю вполює яструб, яструб гине і його поїдають жуки- мертвоїди, бактерії.
3. Кульбабу, деревій, суницю поїдає заєць, зайця поїдає вовк, вовк гине і ним живляться жуки-мертвоїди і водно^час перетворюють рештки на поживні речовини.

7. Гронування.

Що дає ліс людині?

8. Засвоєння знань, формування вмінь і навичок.

Щоб переконатись, як ви засвоїли сьогоднішній урок, виконаємо такі завдання.

Створити ланцюжок живлення:

- а) ліщина, ведмідь, заєць, кульбаба, жуки-мертвоїди;
- б) ялина, білка, куниця, яструб, бактерії;

- в) малина, ожина, дуб, кабан, мікроорганізми;
 - г) пирій, суниця, кульбаба, козуля, вовк, мікроорганізми. Робота в зошиті.
- С. 83. Довести, що ліс є природним угрупованням. Самостійна робота.
- С. 84, завдання 5. "Мозковий штурм".
- а) У лісі повирубували всі старі, дуплисті дерева. До чого це призведе?
 - б) Не вродили ялинкові шишки. Що трапилось?
 - в) У лісах винищили всіх вовків. До чого це призведе?
 - г) Живі організми мають властивості тільки розмножуватися. До чого це призведе?
 - г) Лісоруби отримали наказ вирубати всі липи для виготовлення іграшок, музичних інструментів. Що трапиться?
 - д) У лісі зникли гриби. Що буде?
 - е) У дібровах не вродили жолуді. Яких наслідків чекати?